Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 18. ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го СІЧНЯ (JANUARY) 1957. TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 18. VOL. LXIV.

КОМІСІЯ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПРИЙНЯЛА ПЛЯН АЙЗЕНГАВЕРА

ДЕМОКРАТИЧНІ ЧЛЕНИ СЕНАТСЬКИХ КОМІСІЙ ЗАПОЧАТКУВАЛИ ГОСТРУ АТАКУ ПРОТИ ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ, ОБВИНУВАЧУЮЧИ ЙОГО В ПОСЛАБЛЕННІ ВПЛИВУ ВІЛЬНОГО СВІТУ НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

Вашингтон. — Комісія Палати Репрезентантів для закордонних справ прийняла 24 голосами проти двох і при п'ятьох неприсутніх середньосхідній плян, запропонований президентом Айзенгавером. Прийнята комісією резолюція уповноважує Президента вислати, якщо він уважатиме це потрібним, американські війська на Середній Схід, щоб протиставитися „відкритій збройній агресії будьякої нації, контрольованої міжнародним комунізмом". Водночас із цим резолюція комісії Палати Репрезентантів для закордонних справ дозволяє Президентові уділювати середньо-східнім державам допомоги з устійненої на 200 мільйонів долярів суми цілком окремо від допомогових програм, передбачених іншими конгресовими актами. Пройнято цю резолюцію з невеликими поправками, одна з яких м. ін. дозволяє Конґресові устійнювати ще окремою актуальною резолюцією конечність негайної мілітарної допомоги для Середнього Сходу і рекомендує якнайтісніший по змозі контакт з Об'єднаними Націями. Прийняту комісією резолюцію розгляне ще на своїй сесії на протязі найближчого тижня ціла Палата Репрезентантів. — Дискусія над середньо-східнім пляном Айзенгавера в сенатських комісіях для закордонних і мілітарних справ продовжується. Деякі з демократичних членів цих комісій, зокрема сенатор Фулбрайт з Аркензо, заатакували не тільки фахові, але й особисті здібності державного секретаря, закидаючи йому серію важких помилок в здійсненні закордонної політики ЗДА. Згаданий сенатор виступив навіть із домаганням, щоб державний секретар видав окрему білу книгу, в якій з'ясував би й успаведливив свою політику на Середньому Сході. Така книга мала б бути видана ще перед оконечним прийняттям Конгресом запропонованого през. Айзенгавером пляну в справі Середнього Сходу. Інші сенатори виступили із закидами, що уряд не дав у своєму пляні належного умотивування конечности запропонованої ним економічної допомоги для Середнього Сходу.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ІЗ СЕНАТОРОМ СМИТОМ

Республіканський сенатор Г. Александер Смит (Ню Джерзі) розмовляє з державним секретарем Доллесом перед нарадами сенатських комісій для закордонних і мілітарних справ, які розглядають средньо-східній плян Айзенгавера.

ВІДКЛИКАННЯ ВІЙСЬК ІЗРАЇЛЮ З ЄГИПТУ — ЦЕНТРАЛЬНИМ ПИТАННЯМ ОН

Об'єднані Нації. — Об'єднані Нації займаються тепер, як найважливішою справою, питанням смуги Гази і єгипетського побережжя затоки Акаби, що їх все ще займають ізраїльські війська. Ізраїль відмовився евакувати ті терени поки він дістане ґарантії, що Єгипет не використовуватиме їх для протиізраїльської акції, як це було перед наїздом Ізраїлю на Синайський півостріб. Конкретний проєкт Ізраїлю, щоб у смузі Гази залишити ізраїльську цивільну адміністрацію до часу підписання ізраїльсько-єгипетського мирового договору — не знаходить прихильників в Об'єднаних Націях, бо Єгипет теж запропонував, щоб йому передати смугу Гази під цивільне єгипетське управління, як давню єгипетську територію. Кілька західніх держав, а саме: Канада, Австралія, Голляндію і Нова Зеляндія виготовлять резолюцію, за якою — у практиці — в обох тих спірних єгипетських обширах були б стаціоновані „з'єднання „міжнародної поліції" ОН. Для поширення завдань „збройного поготівля ОН" треба двох третів голосів Генеральної Асамблеї, а це не легка справа, з уваги на строгу опозицію арабських країн проти всякого обмежування суверенности Єгипту. Цей останній заявив, що він є рішуче проти всякої „інтернаціоналізації" смуги Гази і побережжя затоки Акаби. Азійсько-арабські країни приготовляють резолюцію з поновленням заклику до Ізраїлю відкликати війська без ніяких застережень, поруч із закликом до членів ОН, щоб — на випадок непослуху Ізраїлю — застосувати до нього санкції політичного і господарського характеру. Генеральний секретар ОН Гаммершилд мав у п'ятницю 25 ц. м. скласти звідомлення про ситуацію на тому обширі ,бо остання резолюція ОН зобов'язувала його зробити це „до п'яти днів". За тих 5 останніх днів нічого там не змінилося. Таким чином ОН матимуть імовірно дві взаємно суперечні резолюції в тій самій справі. Вирішним стане мабуть становище З'єдинених Держав, які з одного боку не хочуть потурати ізраїльській окупації єгипетських земель, з другого — не хочуть завертати до давньої небезпечної ситуації, яка була перед вибухом війни.

НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ — КОМАНДАНТОМ ВІЙСЬК НАТО У СЕРЕДНІЙ ЕВРОПІ

Бонн. — Американський генерал летунства Лоріс Норстед, наступник генерала Альфреда Ґрунтера на становищі головного команданта збройних сил держав НАТО, звернувся до уряду Німецької Федеративної Республіки з просьбою подати кандидата на команданта всіх суходільних військ НАТО в Середній Европі. Те становище займав до цього часу французький генерал Марсель Моріс Карпентіс. Західньо-німецький уряд призначив генерала Ганса Шпайделя, колишнього шефа штабу окупаційних німецьких військ у Франції, потім шефа штабу німецької армії у Франції під командуванням маршала Роммеля. За пресовими коментарями, затвердження генерала Шпайделя Радою НАТО на тому становищі не підлягає сумніву. Презначення німецького генерала на таке високе командне становище в збройних силах НАТО стоїть у зв'язку зі збільшенням ролі німецької армії в збройних силах НАТО та з поменшенням тісі ролі Франції. Шпайделеві будуть підлягати такі суходільні війська: сьома американська армія, стаціонована в південній Німеччині й англійські дивізії над Райном, разом десять дивізій, які є стрижнем військ НАТО у Середній Европі. На випадок війни ці війська нараховуватимуть — 250,000 вояків. Під кінець цього року до тих військ присднаються п'ять німецьких дивізій. Належить туди теж дві французькі дивізії та частини бельгійські, голяндські і данські. Генерал Ганс Шпайдель, який має тепер 59 років, з яких 42 перебув в німецькій армії, користується — твердить західня преса — високим авторитетом в міжнародних військових колах, як фахівець і людина, типу університетського професора-гуманіста. Учасник змови проти Гітлера, яка виявилася в невдачному атентаті 20 липня 1944 року, був арештований і пересидів до кінця війни у в'язниці. Запитаний після останньої війни про причини, чому німці програли кампанію проти Совєтів, Шпайдель відповів: „Забагато москалів, та забагато на одного німця", — маючи на увазі Гітлера.

МекЛавд заявляє, що мадярських втікачів перевіряли добре

Ню Йорк. — Адміністратор Бюра Безпеки і Консульних Справ при державному департаменті Скотт МекЛавд повернувся з Женеви зі Зборів Міжнародного Урядового Комітету для Европейської Еміґрації і заявив на пресовій конференції, що добре перевірювали тих мадярських втікачів, яких допущено до цієї країни. Ця заява Мек Лавда є протилежною до твердження голови Підкомісії для Справ Іміґрації в Палаті Репрезентантів конґресмена Френсіса Е. Волтера, який недавно твердив, що між допущеними до цієї країни мадярськими іміґрантами є багато комуністів. МекЛавд заявив, що тільки 6,300 мадярських еміґрантів дістали дозвіл на постійний побут в ЗДА, а 22,258 були допущені на тимчасовий побут в цій країні, який може бути відкликаний, якби зайшла на це потреба. В Австрії перебуває ще 80,000 мадярських втікачів, і їхнє денне утримання коштує 2,000,000 долярів. Тому треба якнайшвидше їх перевезти до інших країн, які на це погодяться.

ЗДА протиставляться московсько-арабській пропаґанді

Вашингтон. — Американський уряд плянує повести контрнаступ у пропаґандивній війні, яка настала на Середньому Сході. Передачі арабською мовою, що їх надають московська і єгипетська радіовисильні, щораз одностайніші, весь час накидаються на Америку, тавруючи пляни нової політики, з'ясовані у доктрині Айзенгавера, як новий вияв „колоніяльного імперіялізму", який має на цілі поярмити арабські країни. Цій ворожій Америці радіопропаґанді протиставились до цього часу тільки „Голос Америки" та невеличка „рухома" радіовисильня на середні хвилі з недалеким засягом приміщена на кораблі біля Родосу. У зв'язку з теперішньою комуністичною пропаґандою, яку наслідує офіційна пропаґанда Єгипту, новий голова американської Інформаційної Аґенції Артур Лярзен виїздить на Середній Схід, щоб на місці перевірити умовини, чи не можна б збудувати нову сильну радіовисильню або на острові Родосі або в Туреччині, з виключною ціллю вести радіо-інформаційну службу по лінії американської політики, арабськими мовами та з засягом на всі країни Середнього Сходу.

Альжир в атмосфері небувалого терору

Альжир. — З уваги на недалеку дебату в Об'єднаних Націях над справою Альжиру, тамошні арабські націоналісти збільшили свою революційно-терористичну кампанію, внаслідку якої цілий край опинився в атмосфері небувалого там до цього часу терору, непевности життя і майна та остраху перед найближчою годиною. В останньому тижні згинуло там 25 европейців і кількакратно більше арабів, тубільських мешканців та партизанів. Спалено десяток сільських господарств і вбито кількасот штук худоби. В останній вівторок під самим Альжиром озброєний гурт арабів зупинив пасажирський поїзд; всім пасажирам казали висісти з поїзду, після чого семеро европейців, в тому числі три жінки, вбито кулеметною сальвою. Залізничий й автобусовий рух здезорганізований і майже припинений. Від листопада 1954 р., коли то почалася партизанська війна в Альжирі, до цього часу яких 5,000 осіб впало жертвою терористичних атак, в тому числі коло 1,000 европейців, решта — араби, схильні до будь-якої співпраці з европейців. З-поміж революціонерів внаслідок французької военної акції згинуло коло 20,000 осіб. Французи втратили понад 2,000 вояків вбитими.

В Неваді випробовуватимуть навесні меншу водневу зброю

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії повідомляє, що цього року під час пізньої весни випробовуватимуть меншу водневу зброю, — в тому і менші ракети. Це буде перша пробна експльозія на досвідній стації Френчмен Флет від 1955 року. Комісія не повідомляє, чи ці пробні водневі експльозії стоять в якому-будь звязку з повідомленням із неділі 20-го січня про те, що в СССР відбулася нова пробна атомова експльозія. Комісія повідомляє про те, що ті нові пробні вибухи мають дати нові важливі відомості щодо оборони ЗДА та вільного світу, бо не можна припинити пробних експльозій, поки не буде міжнародного договору про розброєння. Ці пробні експльозії мають також зміцнити протиповітряну оборону цієї країни, тому в них братимуть участь представники департаменту оборони і Адміністрації Цивільної Оборони.

Треба 7,500,000 долярів і 1,000 працівників для заведення постійної реєстрації виборців в Ню Йорку

Ню Йорк. — Нюйоркська Міська рада приспішує праці, щоб вже в цьогорічних осінніх виборах посадника того міста була в тому місті постійна реєстрація виборців. На цю ціль треба буде видати коло 7,500,000 долярів, і мусітимуть працювати коло 1,000 працівників. Вже видруковані потрібні для цієї цілі формуляри для постійних реєстраційних карт, в яких є передбачені всі можливі рубрики. Працівн. Ради дістають винагороду від 2,750 до 5,999 долярів річно. Реєстрація виборців відбуватиметься між 1-им і 12-им жовтня цього року. Передбачають, що треба буде 10 мінут на зареєстрування одного виборця. В Ню Йорку передбачають коло 3,200,000 виборців, отже треба буде на їх реєстрацію 32,000,000 мінут, або 533,333 годин, то значить, 66,666 днів праці.

Мадярщина перейшла до духового спротиву комуністам

Відень. — Мадярська революція мала три фази: перша фаза була переможна, почалася 23 жовтня мирними демонстраціями і дійшла до вершка створенням ліберально - демократичного уряду Імре Надя, друга фаза почалась 4 листопада наступом 5,000 совєтських танків і 200,000-ої совєтської армії проти повстанців, а третя фаза існує тепер, коли збройне повстання, страйки і робітничі заворушення здушено силою, але на фронті боротьби проти комуністів залишився незламний дух спротиву. Так характеризує мадярські відносини довголітній кореспондент Ассосієйтед Пресс у Будапешті, д-р Ендре Мартон, мадяр, який довго сидів у в'язниці і тепер, з остраху перед новим арештуванням, втік разом із своєю дружиною, також кореспонденткою закордонних часописів, до Відня. Він твердить, що з одного боку знищення на вулицях Будапешту 360 совєтських танків майже неузброєними повстанцями, з другого здушення того всенародного повстання тисячами танків і сотнями тисяч вояків — захитало комунізм в усьому світі. Мадярський спротив існує далі, тільки в інших формах. В його проводі стоять письменники, журналісти, студенти, вся інтеліґенція, всі інтеліґентні робітники і свідомі своєї національности селяни. Тому, мовляв, хоч замовкли стріли і нема вуличних демонстрацій, проте неможливо говорити про перемогу комуністів і про „спокій".

Совєтські літаки над Канадою

Оттава. — З урядових кол повідомяють, що 24-го січня появилися над Канадою совєтські розвідчі літаки. Ці кола твердять, що в тому часі не було над північною Канадою і Аляскою жадних канадійських ані американських літаків, отже це могли бути тільки совєтські розвідчі літаки, які залишали за собою сліди, а їх самих не можна було доглянути. Ті сліди можна було зауважити над островами Королеви Елизабети, які творять найдалі на північ висунений канадійський архіпеляг. Гадають, що совєтські літаки робили знімки терену, на якому саме тепер будується Радарову Лінію Вчасного Алярму. Ця радарова алярмова лінія буде готова 1-го липня цього року, і тоді можна буде ствердити, які літаки з'являються над тією територією. В Оттаві немає страху з того приводу, бо урядові кола переконані в тому, що совєтські літаки могли здобути тільки безвартісні інформації.

Чотири жінки згинули, 6-ох осіб бракує, а 31 особа поранена в пожежі в Ню Гейвені

Ню Гейвен, Коннектикат.— В старому фабричному будинку в цьому місті вибухла пожежа і спричинила смерть 4-ох жінок, а 31 особа є поранена. Крім того ще не знайдено 6-х осіб, яких немає, згідно зі звітом про число робітників, які там працювали. Дві жінки згинули, коли, опановані панікою, злазили по пожежній драбині вниз, а дві інші згинули в середині будинку. Командент пожежної сторожі Едвард Мюллі'ен твердить, що ті всі жертви сталися тільки тому, що між працівниками виникла паніка, і всі втікали з будинку без жадного порядку. Початково подавали, що згинуло 10 осіб. Пожежна сторожа врятувала багато жінок, які були вже на пожежних драбинах, і яких одежа і волосся вже горіли. Деяких працівників рятували через вікна, бо вони працювали на вищих поверхах. В фабриці працювало коло 300 осіб, фабричний будинок рбудований ще в 19 сторіччі.

Крайова Ґвардія проти шестимісячного вишколу

Вашингтон. — Представники стейтових Крайових Ґвардій на своїх зборах в столиці гостро виступали проти недавнього проєкту, щоб вояки тієї військової формації відбували обов'язковий шестимісячний вишкіл. Згідно з новим проєктом, який має обов'язувати вже від 1-го квітня цього року, число вояків Крайової Ґвардії може зменшитися на 100,000, і становило б не 405,000, тільки 305,000 вояків. Згідно з пляном всі юнаки в віці від 18.5 року до 25-ти років, які відбуватимуть вишкіл у формаціях Крайової Ґвардії в дні 1-го квітня, зможуть відбути шестимісячний військовий вишкіл. Це саме відноситься до тих рекрутів у віці 17-ох років до 18.5 року, які зголосяться до Крайової Ґвардії після 1-го квітня, вони мають відбути 11-тижневий вишкіл, а пізніше зможуть зголоситися на 6-місячний військовий вишкіл. Досі вояки Крайової Ґвардії, які зголосилися у віці до 18-ох років, відбували вишкіл при кінцях тижня і 15-денний вишкіл під час вакацій вліті.

В АМЕРИЦІ

● **Айзенгавер** перенайменував дотеперішнього генерального поштмастера Артура Е. Соммерфілда на тому самому становищі. Закон вимагає, щоб генеральний поштмастер був призначуваний на кожну каденцію, тоді, як інші члени кабінету автоматично займають свої становища, коли президента перевибрано.

● **На зборах організації** Ку-Клакс - Клану в Бірмінґгемі, Алабама, зчинилася бійка, під час якої поранено двох членів цієї організації 24-річного Дж. П. Тіллері і 54-річного Чарлза Бріджеса. Бійка виникла після того, як Тіллері виступив проти диктатури однієї особи в цій організації.

● **Нюйоркський губернатор** Аверелл Гарриман виступив з промовою перед 300 мадярськими студентами, які вивчають в Олбані англійську мову. Вислухавши промову, мадяри закричали „гіп-гіп гурра", підняли губернатора вгору і перенесли з залі прийнять до бюра, куди він збирався йти.

● **Відома американська** співачка Жанет МекДоналд сказала на прийнятті республіканських жінок у Ню Йорку, що президент Айзенгавер найбільше любить пісню „Індієн Лав Колл". Коли вона була в Білому Домі, Айзенгавер просив, щоб вона йому цю пісню заспівала.

● **У тюрмі Сінґ Сінґ** в Оссінінґу, Н. Й., поповнив самогубство, скочивши з ґалерії на цементову долівку, 62-річний Маркус Дж., Байерс, колишній атлет, що 1-го листопада 1953-го року задушив свою дружину і був засуджений за це на 20 років тюрми.

● **Дорадник Президента** Гаролд Е. Стассен заявив, що він є вдоволений з того, що на голову Крайового Республіканського Комітету вибрали Г. Міда Алкорна. Якась невідома особа висилала до членів цього комітету депеші в імені Стассена, бажаючи перешкодити тому виборові.

● **Конґресмен** із Ню Йорку, Кеннет Б. Кітінґ, вніс законопроєкт, згідно з яким конґресові комісії мали б право звертатися до федеральних судів в справі покарання тих свідків, які відмовляться зізнавати в Конґресі під час переслухань.

● **У кабінеті Айзенгавера** є 7 членів, які були наймеповані Президентом чотири роки тому, в січні 1953 року. Два члени — секретар праці Джеймс П. Мічел і секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон — були наймеповані пізніше. Десятим членом є секретар здоров'я Маріон Б. Фолсом. Сім членів кабінету перебувають на цих постах уже п'ятий рік, це — Доллес, Вилсон, Гомфрі, Бравнелл, Соммерфілд, Бенсон і Вікс.

В Вінніпеґу відбудеться інтронізація митрополита Кир Максима Германюка

Вінніпеґ. — Урочистості канонічної ерекції Вінніпеґської Метрополії та інтронізації першого митрополита для Українців Католиків Канади, архиєпископа Максима Германюка, відбудеться у вівторок, дня 12 лютого 1957 р. в місті Вінніпеґу. Церковна частина Торжества відбудеться в катедральному храмі св. Володимира і Ольги о год. 4:00 по полудні. Акту канонічної ерекції та інтронізації довершить апостольський делеґат з Оттави, архиєпископ Джованні Паніко, який і виголосить проповідь англійською мовою. По-українськи проповідатиме Кир Ніль Саварин, ЧСВВ, єпископ Едмонтонський. Присявні будуть всі архиєпископи і єпископи латинського обряду з Канади та всі архиєпископи та єпископи українського обряду з Америки та Канади. Увечорі о год. 6:30 в репрезентативному готелі Роял Александра, відбудеться бенкет разом з концертом. Головним промовцем на бенкеті буде гість з Европи архиєпископ Кир Іван Бучко, апостольський візитатор для українців Західньої Европи. Промовлятимуть також архиєпископ з Филаделфії Кир Константин Богачевський, Кир Ізидор Борецький, єпископ Торонтонський, Кир Андрей Роборецький, єпископ Саскатунський. Від латинського єпископату промовить архиєпископ Вінніпеґу Шокок. Від духовенства зложить привіт о. прадат д-р В. Кушнір, а від імені всіх організацій привітає п. Антін Яремович, президент КУК. Короткі привіти будуть від губернатора, від прем'єра Манітоби та посадника міста Вінніпеґу. Господарем бенкету буде сенатор Василь Вал.

Об'єднані Нації наказали плебісцит для Кашміру

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки ОН 10 голосами при одному тільки совєтському голосі, що „стримався", потвердила в четвер 24 ц. м. резолюції, які поручали перевести плебісцит в Кашмірі. Це була поразка Індії і виграш Пакістану, всупереч усім намаганням Крішни Менона. — Попереднього дня Індія відкинула пропозицію Пакістану, зголошену в минулому тижні на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй міністром закордонних справ Пакістану Маліком Нооном, щоб у Кашмірі перевести плебісцит, який вирішив би його територіяльну приналежність. Такий плебісцит рекомендували Об'єднані Нації у своїх резолюціях з серпня 1948 і січня 1949 року, але тоді ОН пропонували для Кашміру три стадії: воєнне перемир'я між Індією і Пакістаном, відкликання всіх військ з території Кашміру і плебісцит під міжнародною контролею. Індія закидає Пакістанові, що той перший порушив ті резолюції, бо не виконав доручення щодо відкликання своїх військ. Таким чином, мовляв Пакістан перший став спричинником „аґресії", внаслідку якої і Індія не могла відкликати своїх військ. Тепер Кашмір, зайнятий Індією фактично інкорпорований до неї, бо на його території буде від 26 січня ц. р. обов'язувати індійська конституція. Таким чином більша частина Кашміру стає частиною Індії — всупереч волі Пакістану. В цій справі представник Індії Крішна Менон виголосив в середу 23-го ц. м. на Генеральній Асамблеї 5-годинну промову, перервавши її до наступного дня. Це був рекорд довготи промови.

У СВІТІ

● **У столиці Єгипту Каїро** вийшов скандал з совєтським фільмом „Мати", накрученим за повістю Максима Горького. Після урочистого відкриття тим фільмом широко реклямованого совєтського „Фільмового Фестивалю" — міністерство внутрішніх справ заборонило висвітлювати його з уваги на його комуністично - пропаґандивні тенденції. Між іншим, у тому фільмі показано, як підривати леґальну владу, робити революцію і т. д. Єгипетські власті обурені, бо в большевицькій пресі — всупереч правді — надруковано, що през. Ґамаль Нассер обняв протекторат над цим „Фестивалем".

● **На Кипрі** посилила свою діяльність турецька підпільна організація „Вулькан", яка терором відплачує мешканцям того острова, грекам, за терор, ведений підпільною організацією ЕОКА. Греки заявляють, що турки діють за згодою англійської адміністрації. Тим часом по обох сторонах росте число жертв взаємних терористичних атентатів.

● **У Венеції**, в Італії, ведеться сенсаційний судовий процес в справі убивства в квітні 1953 р. 22-річної красуні Вільми Монтезі, якої тіло знайдено на березі моря. Головний обвинувачений — 36-річний Ґіян П'єро Пічіоні, син кол. міністра закордонних справ, тепер делеґата Італії в Об'єднаних Націях, крім нього оскарженими є 72-річний генерал Саверіо Політо, тодішній командант поліції в Римі, який буцімто допоміг затушувати ту справу, і молодий аристократ Уґо Монтано. Міністерство судівництва рішило перевести судову розправу в Венеції, а не в Римі, бо — мовляв — у Римі громадянство занадто схвильоване цією справою. Вільма Монтезі буцімто отруїлась під час „широкої забави" в гурті „золотої молоді", і, щоб оминути скандалу, її тіло вивезли і лишили на березі моря.

● **Англійського престолонаслідника Чарлза** і його сестричку Анну защеплено вакциною Солка проти дитячого паралічу — проголошено в офіційному комунікаті. Англійський уряд охорони здоров'я і приватні лікарі вважають, що ця коротка вістка стане кращою пропаґандою для защеплювання англійських дітей, як усі заклики з лікарських та гігієнічних кол.

● **Комуністичний список Гомулки** в Польщі здобув минулої неділі в парляментарних виборах 412 посольських мандатів, а не-комуністи одержали 47 мандатів. Польський сойм складається з 459 послів. Була лише одна листа.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

В обидвох палатах Конґресу, в Сенаті і Палаті Репрезентантів, на порядку дня пропозиція спільної сенатсько-палатної резолюції, яка „уповноважнювала б і прохала Президента країни проголошувати кожного року день 22-го січня Днем Української Незалежности в цій країні і закликати американський нарід відзначати цей День відповідними святкуваннями". Загальні інформації про цю резолюцію вже були подані. В Палаті Репрезентантів запропонував її конґресмен Алберт Ґретелла, а в Сенаті сенатор Прескот Буш. Загальні напрямні, причини і цілі цієї спільної резолюції характеризує вимовно вступна заввага сенатора Пуртелла з Коннектикату, складена в Сенаті 17-го січня і вписана до Конґресового Протоколу. В цій вступній промові сказано:

„22 січня 1957-го року понад мільйон американців українського роду відзначатиме 39-ті роковини проголошення України вільною і незалежною республікою . . . Від 1918-го року поневолений у совєтській імперії, він, проте, не занепав на дусі і не втратив надії на визволення. Всі американці поділяють надію, що настане день, коли цей хоробрий нарід знову втішатиметься благословенням волі і свободи . . . Я подаю, для відповідного полагодження, в моєму власному імені та в імені мого колеґи, старшого сенатора з Коннектикату (сен. Буша) і сенатора з Ню Йорку (сен. Джевітса) спільну резолюцію, яка уповноважнює і прохає Президента видати проклямацію, призначаючи день 22-го січня кожного року як День Української Незалежности і запрошуючи нарід З'єдинених Держав відзначати цей день відповідними церемоніями . . . Переведення спільної резолюції буде для українського народу ознакою, що Америка не забула і ніколи не забуде поневолених народів світу та їхньої безперервної боротьби проти тиранії . . ."

У відповідь на це віце-президент, що є президентом Сенату, заявив: „Спільна резолюція буде прийнята і відповідно скерована". А в дальшому в Протоколі записано: „Спільна резолюція (S. J. Res. 31), якою уповноважнюється Президента видавати проклямацію, що призначала б день 22-го січня кожного року як День Української Незалежности . . . була одержана, два рази прочитана по її заголовку і скерована до Юридичної Комісії.

Подібна процедура відбулась і в Палаті Репрезентантів. Отже, резолюцію внесено, запротоколовано і скеровано до юридичних комісій, які її розглянуть, евентуально переслухають свідків і в оригіналі чи з відповідними змінами або доповненнями і з відповідними рекомендаціями знову повинні повернути пленумам Сенату і Палати Репрезентантів для схвалення чи відкинення.

Очевидно, що нам усім мусить якнайбільше залежати на тому, *щоб ця спільна резолюція була схвалена.* Ми можемо до цього в поважній мірі спричинитись, якщо наші організації і ми всі, як приватні громадяни, прохатимемо своїх сенаторів і конґресменів, щоб вони цю резолюцію піддержали. Так, як тепер ситуація виглядає, можна мати оправдану надію, що резолюція буде у свій час схвалена, і ми матимемо в Америці День Української Незалежности.

Немає сумніву, що акція в справі цього Дня, яку веде Український Конґресовий Комітет, є добра, корисна і дає поважний вклад в загальні українські змагання. При цьому треба ствердити, що вона та її сподіване схвалення в Конґресі є результатом тих збірних зусиль, що їх роблять наші громади і громадяни на місцях у тому самому напрямі вже кілька років, добиваючись проклямування Українського Дня у своїх стейтах та містах і вивішення українських прапорів, поруч американських, на стейтових капітолях та на ратушах міст.

Так то краплина по краплині, крок по кроку здобувається американську опінію для справи українського визволення, для справи української державної незалежности. Очевидно, що було б помилково думати, що ці проклямації і навіть День Української Незалежности в усій країні вже перерішували б саму справу тієї незалежности навіть в конкретній американській політиці. А проте, вони є дуже поважним арґументом і можуть відіграти дуже важливу ролю в дальшому формуванні тієї політики відносно України.

Ми поповнили б прогріх нескромности, якби думали, що це — тільки наша заслуга в збільшуванні американської свідомости відносно України. Першу бо заслугу в цьому має сам український нарід, який створив ті акти, що їх відзначають Українські Дні та українські прапори в Америці, і який за здійснення ідей, заложених в тих актах, невпинно і героїчно бореться. Ця боротьба і наша всебічна допомога для неї, включно з Днем Української Незалежности в Америці, напевно дасть бажаний результат — українську волю і незалежність.

ДВІ КАДЕНЦІЇ АЙЗЕНГАВЕРА

Американські журналісти погоджуються в одному щодо президента Д. Д. Айзенгавера: що він за чотири роки свого урядування у Білому Домі дуже змінився. Чотири роки тому він був аматором у політиці, яка була для нього чужим тереном. Він не знав державно-адміністраційних справ, не знав процедури між Білим Домом і Капітолем, йому чужа була партійна республіканська машина. Тому і в його поведінці слідна була тоді напруженість, деяка різкість, на пресових конференціях він оперував радше загальниками, або признавався просто, що такої й такої справи не знає, або, інколи, давав помилкові відповіді, з яких рятував його приявний пресовий секретар Гагерті.

За минулих чотири роки ситуація радикально змінилася. Айзенгавер не тільки опанував цілість справ, за які відповідає, як голова держави й уряду, але, зреорганізувавши керівний штаб Адміністрації і Білого Дому, створив з нього „зіграний" апарат. Звертають увагу, що серед різних закидів, що їх можна почути від противників нинішньої Адміністрації, не чути одного закиду: некомпетенції, фахового незнання. І тому змінилась також і назверх поведінка Президента. Він певний себе, почуває себе наскрізь свобідно серед кількасот журналістів на кожній пресовій конференції, дає негайно відповіді, а коли минає їх, то робить це з виразної нехіті відповісти, а не з незнання суті справи. Так і вичувається — твердять поінформовані — що це дійсний лідер, який виконує свою ролю без натуги і з дійсним вдоволенням, почуваючи себе цілком на своєму місці.

У політичній сфері ця зміна позначилася виразнішою і яснішою лінією, що її проводить Президент. Його „поступовий консерватизм" чи „ліберальний республіканізм" щораз частіше виявляється у продовжуванні в соціяльній політиці демократичного „Ню" і „Фер" — „Ділів" — нового і справедливого поділу, що став був програмовим гаслом соціяльно-економічної політики двадцятирічного правління Демократичної партії. Президент є не тільки за збільшену допомогу федерального уряду, себто — федеральних фінансів — для жертв посухи чи повені, але й для будови доріг і шкіл, за поширення соціяльного законодавства в ділянці охорони проти недуг і за лібералізацію іміґраційного закону. Президент — заявляють поважні коментатори — цікавиться безпосередньо в куди більшій мірі, як раніше, і виглядами урядових законопроєктів у Конґресі, і внутрішніми партійними відносинами, і головними проблемами в окремих ресортах Адміністрації, зокрема військовими та бюджетовими, і закордонно-політичними справами, і в усіх цих питаннях грає активну, керівну і вирішну ролю. Тому, напр., можна читати в часописах, що треба очікувати куди більшого, як раніше, натиску збоку самого Президента на Конґрес, щоб гладше й швидше переходили там зголошені законопроєкти і резолюції, та куди більшої його безпосередньої активности у додаткових виборах в користь місцевих кандидатів Республіканської партії.

Зрештою, коли мова про нову каденцію Президента, яка тількищо розпочалась, то вона стоятиме головно під знаком чисельного зросту населення З'єдинених Держав, що накладає на державу та її керівників величезні і надзвичайно складні обов'язки. І так, під кінець другої каденції Президента, в січні 1961 року, Америка нараховуватиме близько 180 мільйонів мешканців. На публічних шляхах появиться на 8 мільйонів авт більше, як тепер, і загальне число їх наблизиться до цифри 70 мільйонів. Це вимагатиме постійної і безперервної розбудови шляхів, стане „хронічною" проблемою Адміністрації. 48 мільйонів учнів заповнюватиме школи, що їх стіни можуть стати ще вужчі. Нація матиме приблизно 52 мільйони хатньо-родинних господарств, що загострить проблему мешкань по містах і проганятиме родини з великих міст у підміські околиці. Розростуться бюджети міст, стейтів і федерального уряду, і теперішній 72-більйоновий бюджет буде замалий. Щоб відповісти вимогам численнішої на 10 мільйонів нації — промисл буде, з одного боку удосконалювати механізацію (напр., у ділянці складаних будинків, чи продукції серійних авт), а з другого — треба буде поширювати варстати праці для щораз більшого числа рук, спрагнених праці.

Фахівці-економісти заповідають, що ера добробуту буде продовжуватись, дармащо годі сподіватись обниження податків, бо, внаслідок зросту населення і напруженої міжнародної ситуації, збільшуватимуться видатки держави. На внутрішньому терені держави Адміністрація матиме складнішу, як тепер, проблему стабілізування цін. Сірий громадянин інстинктовно бунтується проти підвищення цін на харчі й промислові вироби, з другого ж боку робітництво вимагає щораз більшої винагороди. Тому уряд буде боротися з загрозою інфляції, але передбачає вже тепер труднощі у світі праці: коли в майбутньому році вигаснуть деякі колективні договори у важливих галузях важкого промислу, може дійти до страйків, в яких може бути потрібною інґеренція державних чинників. Так само „хронічною" буде проблема хліборобської продукції і збуту, і розв'язування цієї проблеми коштуватиме державі, себто всім платникам податків, нових поважних сум.

У закордонній політиці, в порівнянні з першою каденцією Д. Д. Айзенгавера, деякі моменти будуть збережені, а деякі змінені. Айзенгавер дотримав обіцянки з своєї першої виборчої кампанії — дати Америці мир — і закінчив війну в Кореї, хоч ніхто у світі, а найменше самі корейці, не дуже щасливі ціною, яку заплачено за перемир'я. Стараючись закріпити мир у світі, Президент поїхав був півтора року тому до Женеви на „конференцію на вершинах". Тодішня „коекзистенційна" атмосфера розвіялась, як дим, і нема найменших виглядів на злагіднення відновленої „холодної війни". Тому й не передбачається зменшення видатків на збройні сили, а в зв'язку з цим і не буде звужений промисл, що працює для війська. Політика Айзенгавера наставлена далі на мир, але, здаючи собі справу з агресивности Москви і її наступу на нові обшири у вільному світі, Президент вживає таких зарадчих заходів, як ось його теперішній новий плян щодо Середнього Сходу. Закордонна політика ЗДА в другій каденції Айзенгавера — бодай за теперішнім її станом — стоятиме під знаком рішучого і твердішого тону у відношенні до Москви. Тому загальна прогноза така, що нова каденція Д. Айзенгавера буде каденцією великої його активности у внутрішній і зовнішній політиці.

ЛІТЕРАТУРА „МЕРТВИХ ДУШ"

В половині грудня м. р. і в перших тижнях січня ц. р. в Києві відбулося декілька зборів совєтських письменників, присвячених справі піднищення „рівня й ідейности радянської літератури". Відбувалися такі збори здебільша по партійній лінії. В грудні радила парторганізація письменників міста Києва, а в січні ц. р. відбулася „республіканська нарада творчих робітників УССР". Вислідом першої конференції були статті і заклики в підсовєтській, друкованій українською мовою пресі, звичайно п. з. „За високу ідейність радянської літератури". Результат січневої наради проявився у заклику „до всіх працівників літератури і мистецтв Совєтської України", друкованому в усій совєтській пресі під велемовним заголовком „Служіння народові — наш патріотичний обов'язок".

Київська письменницька комуністична парторганізація нараховує 150 людей, а її секретарем був і залишився письменник Юрій Збанацький. Збори цієї парторганізації, що їх започаткувала своїм виступом відома комуністична сексотка Ванда Василевська (перекинута з польської літератури до української), вирішили посилити боротьбу за „соціялістичний реалізм", „конкретніше і частіше вникати в творчу діяльність кожного письменника", „залучати ширше коло письменників" до суспільної праці, зокрема „до громадської діяльности, до роботи в редколеґіях журналів, органах Спілки" і брати активнішу участь в таких „заходах партії", як „освоєння цілинних земель, будівництво нових електростанцій та інших промислових об'єктів" тощо.

Січнева „республіканська нарада творчих робітників УССР" виступила із такими ж самими „лозунгами" і з закликом зберігати „вірність марксизмові-ленінізмові, партійність у літературі і вірність принципам пролетарського інтернаціоналізму" і наполегливо готовитися до „смотра" літературних і мистецьких творів, що мав би відбутися цього року, у зв'язку з 40-річчям „жовтневої революції" і в 1960 році — у зв'язку з закінченням шостої „п'ятирічки".

Гасла і заклики, „винесені" обидвома нарадами, справді таки дуже „високі", але ж дискусія, проведена під час цих нарад, доказує, що вони цілком неспівмірні з дійсністю. Окремі дискутанти ствердили м. ін. такі факти, як те, що партійне бюро не цікавиться взагалі найважливішим — творчістю, що письменники „висвітлюють життя однобоко в чорному світлі", що твори українських письменників не доходять взагалі до населення, що окремі письменники „показують життя у кривому дзеркалі", що вони змальовують його „чорними барвами" і що „бачать в житті лише хиби та недоліки". Стверджено все це на нараді письменницької парторганізації ,до складу якої належать такі письменники „з іменем", як П. Воронько, П. Тичина, В. Собко, Н. Забіла, П. Усенко (стаття П. Вовка „За високу ідейність радянської літератури" в „Рад. Україні" з 14 грудня 1956 р.). Так само січнева „республіканська нарада", виступаючи, з одного боку, проти спроб „переводити ревізію рішень партії в справах літератури і мистецтва та вульґаризувати принципи соціялістичного реалізму", стверджує, що в літературі і в мистецтві панує „аполітичність і схематизм, безобличність і примітивізм".

Прикладів цього совєтського „схематизму, безобличности і примітивізму" в заклику не наведено, але їх можна знайти чи не в кожній рецензії на нововидані підсовєтськими письменниками твори. Так, до речі, підсовєтський критик Анатолій Щербак, у своїй рецензії на три найновіші повісті українських підсовєтських письменників — О. Ґурєєва „Життя є", М. Руденка „Вітер в обличчя" і Д. Ткача „На глибинах" — стверджує, що ці письменники не відображають життя основної під сучасну пору верстви — робітництва, а якщо й показують „життя рядових робітників", то роблять це дуже поверхово („Рад. Україна" з 27 грудня т. р.). Дана Анатолієм Щербаком характеристика нововиданих творів просто вбивча для совєтської системи, зокрема для пропаґованого компартією соцреалізму, бо вона доказує, що героїв сучасної підсовєтської літератури доведено до стану гоголівських „мертвих душ" — вони цілком видумані, паперові і не мають нічого спільного з дійсністю.

Аналізуючи повість Ґурєєва, Анатолій Щербак підкреслює, що „багато картин списав автор у приймальні керуючого трестом чи його кабінету" або з „інженерно-технічних журналів, в яких є детальний опис технології видобування руди". Далі стверджує Щербак, що „деякі автори зовсім різних задумом творів малюють своїх героїв подібними один до одного", і, коли порівняти з цього погляду романи О. Ґурєєва і М. Руденка, то, не зважаючи на те, що „в одному з них діють металурги, а в другому, — гірники, обидва романи мають незаперечну і небажану схожість". „Письменники, — підкреслює зараз же за цим А. Щербак, — „обирають надто подібних героїв, іноді обмежують показ життя однаковими ситуаціями і схожою обстановою". Образи, хоч і цілком різних героїв у різних повістях, „скроєні немов на парні колодки", „у них мало своїх рис" і „схожість між згаданими образами з обох творів підсилюється це й однаковими перипетіями". Закінчує свій розгляд Анатолій Щербак заявою, що „неувагу до образів рядових робітників помітно не тільки в літературних творах на сучасну тему: на сценах театрів, на екранах кіно образ сучасного робітничого класу також не знаходить належного йому місця".

Додавати щось до цієї яскравої характеристики схематизму і примітивізму в підсовєтській „соціялістично-реалістичній" літературі — зайва справа. Накидуваними згори напрямними й інструкціями, резолюціями і закликами можна створювати тільки постаті „мертвих душ", відірваних від життя, від дійсности і від мистецтва.

З НАШИХ БУДНІВ

ДЕКІЛЬКА ФАКТІВ ПРО РЕВОЛЮЦІЮ

Може буде вам цікаво знати, що секретна картотека мадярського МВД (AVH) нараховувала півтора мільйона імен сексотів-донощиків? Як на нецілих 10 мільйонів населення країни — рубрика, здається, доволі поважна.

Та, в ім'я правди, треба сказати, що картотека арештованих, засуджених і страчених в'язнів перевищувала числом імен картотеки сексотів. В одному містечку, наприклад, звільнили повстанці з тюрми бабусю - селянку, яка в день звільнення святкувала свої 101-літні уродини. Її засуджено на десять років ув'язнення, коли їй було 96 років — за нездачу „контингенту" . . .

Ми читали в пресі та й чули в радіо, що в перший день повстання мадяри взялися дуже сердечно перевертати пам'ятник Сталіна, що бовванів на площі Сталіна, в Будапешті. Коли ж їм, спершу, не повелося завалити, чи стягнути на землю масивного металевого кольоса — прийшли до голови по розум: перепиляли його ацитиленом, якраз на висоті „батьківських" колін, і так, на площі, залишився оригінальний, єдиний у своїм роді „пам'ятник": на кам'яному п'єдесталі стояла пара велечезних чобіт з холявами. З правої холяви стирчав відломок металю, щось, наче віхоть соломи . . .

Фіґуру перетягнули потім кілька вулиць подалі і там над „культом особи" запрацювали молоти й ломи: божка розбили - розірвали на шматки, бо . . . „кожний мадяр хотів мати на пам'ятку кавалок Сталіна", — як глузує собі в своїх спомипах про повстання польський комуніст, Віктор Ворошильскі („Нова Культура", Варшава).

Той самий тов. Ворошильскі занотовує в своєму репортажі „Мадярський Щоденник" ще такий цікавий момент: в перший день повстання в Мадярщині проголошено проґібіцію. Від короткотривалої перемоги до розгрому революції, він не бачив на вулицях Будапешту одного п'яного мадяра.

„Звертали також увагу, — пише Ворошильскі, — повибивані (під час стрілянини) шиби на виставах крамниць, за котрими, в непорушному порядку, стояли черевики, дитячі іграшки, пляшки з вином, тощо. Не сягнула по них нічия захланна рука".

В люксусовому готелі, що належав Комуністичній партії Мадярщини, затрималась група заграничних журналістів. Інші кімнати стояли пусткою. Під готелем зібралася громадка людей, які, мабуть, під час боїв, втратили дах над головою, і пробували через двері, не переступаючи порога готелю, довідатись від портієра, чи не можна б їм зайняти порожніх кімнат.

Звідкілясь з'явилася молода людина, перепоясана ременем, з трикольоровою стяжкою на рукаві, — делеґат районного рев-комітету. Він промовив до юрби кілька слів і люди без одного слова спротиву, слухняно розійшлися.

— Що він сказав цим людям? — спитав Ворошильскі портієра.

— Просив їх, щоб не компромітували революції перед чужинцями своїми хатніми справами.

Не помогла мадярам ні здисциплінованість, ні героїзм, ні, навіть, проґібіція . . . Тепер поляки хваляться: „Мадярі виповіли Совєтам війну, а ми її виграли — сидячи тихо".

Ікер.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ НАГОРОД УЛФОНДУ

Вельмишановний Пане Редакторе

Будьте так ввічливі й помістіть у „Свободі" комунікат Правління УЛФонду, зв'язаний із оголошеною в Вашому щоденнику заявою - листуванням письменниці п. Галини Журби.

Секретар УЛФ
Т. Курпіта.

Комунікат Українського Літературного Фонду

Приймаючи до відома надіслану відмову письменниці Галини Журби прийняти половину другої літературної нагороди Українського Літературного Фонду за свою автобіографічну розповідь „Далекий світ", Правління УЛФ пересилає неприйняту нею суму 250 долярів для Наукового Товариства ім. Шевченка в Сарселі.

Правління УЛФ.

Я ЗНАВ ТЕБЕ . . .

Я знав тебе маленькою різвою.
І буде вже тому з півсотні літ.
Ми бачили багацько див з тобою,
Ми бачили і взнали добре світ.
Боролись ми не раз, не два [з судьбою
І в боротьбі осипався наш цвіт.
Од світу ми прегордого одбились,
Та в старості ще краще [полюбились.

Скажи, коли б вернувсь ізнов [той день,
Як бачились уперве ми з тобою,
Чи знов би ти співала тих пісень,
Що по світах летять було [за мною?
Чи знов би ти, зачувши [дзень-дзелень,
На мурозі лягала головою
І слухала музику тих копит,
Що до твоїх несли мене воріт.

О, знаю, о коли б єси із раю,
Кінця й вінця усіх земних розлук.
Почула, що доріженьку верстаю
До тебе крізь дими пекельних [мук.
І серденьком на силах знемагаю,
І падає знеможений мій дух, —
Позичила б ти крил у серафима,
І ринулась к мені світ-за-очима.
І в морок зла зо світу чистоти
Метнулася б одним-одна [душею . . .
Перемогла б нечисту силу ти
Пречистою потугою своєю, —
І в парі ми в чудовні висоти
Знялися б знов понад життя [грязею
І після всіх тривог і завірюх
Були б — один блаженно [тихий дух.

ПАНЬКО КУЛІШ

Фотій Мелешко

САМОСУД

(Уривок з п'ятої частини „Трьох поколінь")

(1)

— А-а-а! . . А-а-а! . . — зловіщо залунало над Болотяним. Як показалось, те „а-а-а!" насправді було не саме по собі „а-а-а!" а як зверхній тон багатьох різних вигуків, криків і стогонів, що стелились по вулицях Болотяного. Початок же воно брало десь коло волости. Коли тільки залунало „а-а-а!" то мало хто знав, що воно сталося, чого люди бігають з киїками, бичами та різним трикіллям по селі. Не відалось, кого вони шукають, хто їх посилає, ким вони керуються. Навіть і на найзавзятіші запити та допити, що сталось, куди вони біжать, кого ловлять, ніхто не відповідав. Ті ж, що бігли, тільки вигукували: — „Лови, держи, бий, бий! . . — і самі були побліділі, з жахом на обличчях, з посоловілими очима, важко дихали, а писки їм аж посиніли. А те страшне „а-а-а! . . бий, бий! . . держи, лови, переймай! . ." — під обідню пору першого ж дня початку вже лунало з багатьох місць. Жінки, особливо бабусі, хрестились, шептали молитви і одна одну питали:

— *Чи чуєте? . . страшний суд почався . . .*

— Та ж почався! . . — хтось кинув зненацька.

Ось гурт несеться однією вулицею, другий іншою. Там скачуть через тини аж земля дудонить. Он хтось несамовито перебіг левадою, вскочив у лози, а вони його не ховають, бо ними, обголеними, гойдає вітер.

— Он де він, злодюга, втікає! . . Ловіть його, ловіть, переймайте! . . Бийте, бийте, це ж відомий злодій Зграсцький! . .

Густі удари падають на чиюсь огрядну постать. Чути глухі згуки від ударів по живому тілі, але та людина, яку б'ють, не кричить і не проситься. Напропале б'ють, а вона мовчить. І — о диво! — між тими, що б'ють, навіть і Гнат Таран із своїм одним оком показався! Високий, а тому його добре видно. Он і його бичові вдари падають на чиюсь спину, а він цідить крізь зуби:

— Оце тобі за те, що труїв собак, а оце за те, що по чужих коморах лазив . . .

— Дядьку Гнате, покарай мене Бог, то не я . . .

— А хто, хто? . . Кажи! . . Бо ось . . .

Битого в цю мить котрийсь улучив по голові, та так, що він тільки застогнав і замовк. Якісь його докінчували, чи що . . . А он ті давай самі між собою кийчитись.

— А ти, сліпий Тарасе, не дуже, бо й тобі влетить!

— За що?!

— Бо воно ж ще не доказано, хто твоїх собак потруїв . . . У твого батька вони може з голоду дохли . . . Може ти тільки видумав, що до твоєї комори хтось лазив, аби й собі вчаствувати в убиванні злодіїв, щоб тебе, чого доброго, таки не обікрали.

— Ей, ти, замовчи, бо зараз і тебе лусну! Обстоюєш — чи не є ти їхній спільник?

Невідомо, чим би воно в оцім гуртку самосудців скінчилось; можливо і самого Тараса почали б бичувати вже за те, що в нього було що красти, коли б не прибігла Оксана.

— Чи ти, Гнате, не сказився? — вигукнула вона, схопивши його за ту руку, в якій він тримав бича. — Ходи мені *додому!* Нехай судять і карають ті, кого дощенту обікрадено. У нас до того ще далеко. А ось, як бачу, б'ють і ті, в кого ще нічого не вкрадено, бо й нема чого красти . . .

За цим Оксана прямо погнала свого Гната додому. Але від того не втихло над Болотяним „А-а-а! . . Бий, бий, лови! . ." ще тільки гучнішало.

Оцього ж то не то голодного, але тільки недородного року осінь стояла довга, тепла та суха. Оце вже люди дочекалися і другої половини Пилипівки, а над сухим Болотяним висів тільки туманець. І наче оця погожа погода безробітних гультаїв гнала до „мокрого" гуляння, до пиятики. А того добра, що запаморочує людські голови, в двох „казьонках" ніколи не бракувало. Не було тільки грошей. Багатьом здавалося, що роздобути їх можна тільки крадіжками. Спочатку, як на вступі до всього великого, тільки поодинокі дрібні крадіжки показались, потім вони зростали, більшали, злодії набиралися хисту, відваги й *нахабности*. Врешті *почало* виходити так, наче злодії вже більше нікого в світі не бояться. Такого ж старшину, як колись був ґвардієць Савченко, що зі самим, як пригадується, царем говорив, ні з кого було вибрати. Ще підступали, пробували, а він відповідав:

— Дякую, громадо, за шану, але не погоджуюсь. Це ті вже літа маю та й не такі времена настали, і не той народ *пішов, щоб я* знову міг завести в Болотяному порядок. Тепер би я навіть жаб'ячого крякання на ставках не міг припинити, а не то притишити злодіїв. Я радий, що досі якось мене не обікрадено.

Коли над Болотяним лунало оте „а-а-а! . ." — старшиною був Григорій Лівий. Чоловік мудрий, що й казати, але на зріст непоказний та й медалів і хрестів із москалів не приніс. У відповідь на скарги людей, що потерпіли від злодіїв, казав:

— Розумію, дуже добре вас розумію, та що ж робити? Нема ради. Ніч-у-ніч і сам чекаю, коли вже й мене обікрадуть. Відбути б уже те, щоб хоч раз доладу виспатися. Стараюсь же, як тільки можу. Так і ви робіть. Он і урядник усе каже мені, що готов поставити злодіям доброго могорича, аби тільки в нього не вкрали заводську кобилу з бричкою.

Єдиний поліцай, чи старшина, як його звали, нічого не боявся, бо красти в нього не було чого, а злодії вважали його за свого чоловіка. Все його частували, а часом і до безпам'яти напували, і все для того, щоб він на ділі переконався, які то вони добрі люди, і переконав у цьому свого начальника-урядника.

Отак собі в великому Болотяному постали кумпанії, окремі злодійські гурти, розташовані в усіх чотирьох четвертях, у всіх десятках, наче осині кубла. Всі їх боялися, обминали, бо вони при нагоді кожного могли серед білого дня побити тільки заради постраху.

— Бий і свого, щоб чужий і духу боявся! — любили вони казати.

Так ото було аж до того часу, поки одного дня не залунало зловіще: „а-а-а! . ." Всі запальні чоловіки й парубки стали на ноги, вхопились за „холодну зброю". Тоді й почалися слідство, суд і розправа, а одним словом увесь цей чин називався самосуд. Хто його почав, хто подав ініціятиву — невідомо. Пошепки говорилось, що почали це самі ж таки злодії, бо тільки вони мали на таке лихо відвагу, тільки вони нічого не боялись. Почати ж самосуд ніби мусіли, бо вже забагато їх стало в Болотяному. Одні злодійські ватаги мішалися в інтереси других, пересягали межі своїх осілостей. Почали красти поза своїми кутками ,не в своїх четвертях і десятках. Зірвався злодійський змаг наввипередки, хто в кого . . . Ті, що першими пустили оте „а-а-а", може й не думали, що їхній почин обернеться в усенародний болотянський гнів . . .

Проголошення Українського Дня посадником Бостону

Бостон. — За почином місцевого Відділу УКК та при співпраці й участі наших церков і братніх організацій з успіхом переведено заходи щодо Українського Дня також у Бостоні в стейті Массачусетс. 21 січня пішла до посадника міста Бостону Б.Ганза делеґація, яку очолював голова Від. УКК В. Тутко та до якої входили такі громадяни: о. Данилевич — парох православної церкви, о. Козоріс, — парох греко-катол. церкви в Бостоні, о. Том, парох греко-катол. Церкви в Джамейці, адвокатка Анна Чопик, — головна радна УНСоюзу, С. Сідлярчук і Микола Давискиба, — головний радний УНСоюзу, П. Мороз, голова Відділу 238 УНСоюзу, п. Харина — гол. контролер УРобітничого Союзу, пані Городецька і дві панночки в національних одягах, І. Турчин і С. Чорній. Посадник міста Ганз дуже прихильно прийняв членів делеґації в своєму бюрі, довго розмовляв з ними і цікавився українською історією. Він був дуже врадуваний даруком, що йому вручили делеґати — інкрустованою касетою гуцульського виробу — та подивляв її мистецький виріб. Після того він спільно з делеґатами відфотографувався, а наприкінці авдієнції підписав деклярацію про проголошення в Бостоні Українського Дня з нагоди роковин актів 22-го січня. Делеґати вручили посадникові український прапор, що його таки негайно вивішено на ратуші. Його появу поруч із зоряним американським прапором радісно привітав численний гурт українських громадян, які зібрались перед ратушем. Ця подія викликала велике зацікавлення преси та рядових громадян, які цікавились появою незнайомого їм прапору і з цієї нагоди розпитували про Україну. Українська громада в Бостоні горда, що вона також з успіхом приєдналася до загальної тепер в ЗДА акції присднювання до святкування роковин 22-го січня також американських міських, стейтових і державних чинників.

Микола Давискиба,
головний радний УНС

Свято Державности в Байоні, Н. Дж.

Неділя 20 січня 1957 р. для українців в Бейоні, Н. Дж. пройшла під спеціяльним враженням. Вранці на будинку головної кватири поліції повівав блакитно - жовтий прапор, який звертав на себе увагу прихожих і пригадував, що тому 39 років такий прапор повівав у серці України у золотоверхому Києві в дні Злуки Українських Земель в одну Самостійну Соборну Українську Державу!

В обох українських Церквах, в Католицькій і Православній, місцеві парохи відслужили Благодарственні Служби Божі в намірені українського народу і після цього відправили заупокійні моління за душі усопших героїв.

О годині 2-ій по полудні у шкільній авдиторії відбулась величава Академія для відзначення Соборности Української Держави! Свято почалось американським гимном у виконанні духової оркестри „Сурма" з Джерзі Сиги під проводом проф. Вол. Губіцького. В рамцях програми ця оркестра виконала ряд маршових українських та американських пісень. Голова Громадського Комітету п. Лев Федак, відкриваючи Свято, привітав усіх присутніх, а зокрема відпоручника міської Управи п. Й. Шкутніка. Дальший провід над святом перебрав п. Василь Драґан, який виголосив реферат в англійській мові. Пан Шкутнік передав присутнім щиросердечні поздоровлення і побажання від перешкодженого посадника та коротко натякнув про вільність-свободу взагалі, а зокрема для українського народу.Глибоко обдуманий реферат, переплітаний давнішими й найновішими фактами московської тиранії над українським народом, виголосив ред. Василь Качмар із Нюарку.

В мистецькій частині свята треба вирізнити п. Марію Боднар — сопран, яка виконала при акомпаніяменті п. Олі Дмитрів: „Синю чічку", „Як їхала з Гамерики" — муз. Гайворонського, та „Розвійтеся вітром" і „Плавай, плавай лебедонько" — муз. Стеценка.

Атракцією Свята був виступ танцювальної групи під проводом п. Волод. Полевчака. Ця група виконала національні танці а саме: Женці, Гонивітер та Коломийку.

На окреме вирізнення заслуговує чоловічий хор ООЧСУ — 16-тий Відділ в Бейоні, під диригентурою п. Миколи Кормелюка, який виконав п'ять пісень, а саме: За рідний край — муз. Гайворонського, Бурлака і Тарасова Ніч — муз. Стеценка, Ой пущу я кониченка — муз. Котка, та Для України живем — муз. Людкевича. — Свято закінчено відспіванням національного гимну: Ще не вмерла Україна.

М. К.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Нова Управа Пластприяту.

Чергові Загальні Збори Пластприяту, які відбулися 22 грудня 1956 р. виказали знову, що загал батьків пластової молоді нашої станиці не надто цікавиться працею та проблемами цієї установи. На кілька сотень членів ледве кілька десятків прибуло на збори. Саме нова управа, а зокрема нововибраний голова Пластприяту відомий громадянин - філянтроп та приятель молоді п. Василь Пуйда, виявили рішучість продовжати діяльність кружка по лінії найбільш кориснії для нашої пластової молоді. Побіч п. Василя Пуйди до управи ввійшли панове: Вол. Саляк — заступник голови, П. Дармограй — секретар, Ю. Кузьмич — скарбник, М. Черник — імпрезовий референт та пані І. Покщанюк — заст. виділ.

Окрему увагу присвятили збори трудноцам у збиранні місячних вкладок, на яких базується уся фінансова господарка кружка. Щомісячне відвідування членів та збирання вкладок у їхніх домах, є утяжливе і щораз менше є охочих, які піднялися б цього обов'язку. Тому нова управа звертається з проханням до батьків, щоб вплачували вкладки поштовими чековими пересилками прямо на адресу Пластприяту, по змозі сумами за кілька місяців наперед, бо це облегшує і діловодство і грошову господарку. Голова пан Пуйда зробив у цьому напрямі гідний наслідування почин, вплачуючи вкладку за п'ять років згори!

Справа пластового дому була теж предметом живої дискусії, і є надія, що в цьому році буде завершена. Пластову Станицю на Заг. Зборах Пластприяту репрезентували станичний д-р В. Савчак і його заступник п. Олекса Сокіл.

К. О.

● **З Мадярщини** втекло від початку жовтня минулого року до 21 січня ц. р., за офіційними даними Об'єднаних Націй, 168,597 осіб. З того 100,538 утікачів переселено вже до інших країн, а в Австрії залишилось 68,059. З допущених до ЗДА 22,676 мадярських еміґрантів у таборі в форті Кілмер в Ню Джерзі перебувають 4,122 еміґранти, — решта вже роз'їхалась по різних стейтах Америки на постійне поселення.

● **З Західньої Німеччини,** за окремим договором, виїздитимуть щомісяця на Мадярщину не більше як 1,000 туристів, які народились на Мадярщині і виїхали звідтіль після другої світової війни; там вони зможуть полагодити персональні справи чи відвідати приятелів.

● **Громадянам** маленького князівства Монако, величиною Сентрал Парку в Ню Йорку, байдуже, що Ґрейс, дружина князя Рейніс III., породила донечку, а не сина, бо за конституцією тої „держави" жінки також можуть перебувати на престолі. Якщо пізніше народиться син, то він матиме першенство в черзі наслідства престолу. За договором з Францією, якщо династія Рімальді, яка „володіє" в Монако протягом 800 років, вигасне, тоді 4,200 монакських громадян мусітимуть платити податки і служити у французькій армії, а Монако матиме тільки автономію в межах французької Республіки. Тому радість монакійців була щирою. Новонароджена Кароліна Рейніс матиме 24 титули. Французький президент Коті перший прислав княжій парі ґратуляційну депешу, хоч Франція тією подією найбільш пошкодована.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

Короткі Вісті

● Лондонський суддя вирішив спір, викликаний скаргою рідні покійного драматурга Бернарда Шова, який у своєму заповіті (помер, мавши 92 роки життя) повагну суму записав одній науковій установі на спеціяльну ціль — вживати всіх заходів, щоб побільшити англійську абетку до 40 літер. Суддя відкинув скаргу, рішивши, що Шов мав право розпоряджатись своїми грішми так, як йому подобалось.

● Комісар нюйоркської поліції Стівен П. Кеннеді, має вирішити, чи і кому належить нагорода за допомогу в арештуванні Метескі, який підкладав бомби в публічних місцях. Працівниця фірми „Кон Едісон" Аліс Келлі твердить, що вона перша пізнала почерк Метескі, але детектив Ерґерм Скотт це заперечує, заявляючи, що він перший ідентифікував почерк бомбіста. Проте, службовці поліції не можуть діставати нагороди за відкриття злочинців, бо це — їх обов'язок.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУДБУРИ, ОНТ. — Повідомляємо все членство Відд. 439, що загальні річні збори відбудуться в неділю, 3-го лютого, о год. 1:30 по пол., в У. Н. Домі, 130 Фруд Ровд. Збори будуть правосильні без огляду на приявну кількість членства.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"